

Učiteljski tovariš

Stanovsko politiško glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtak. Naročnina letno 60 Din za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglašje po ceniku in dogovoru, davek posebe. Polt. šte. rač. 11.153. Telefon 3112

Strokovno nadaljevalno šolstvo mora postati bistven del splošne narodove izobrazbe

Ali je mogoč uspešen razmah nadaljevalnih šol brez naslona na narodno šolstvo in učiteljstvo?

Pogoj za uspešno delo strokovno-nadaljevalnega šolstva je, da organizator tega šolstva gleda s pravilnim in širokim pogledom na celokupni problem, življenjske pogoje, značaj za narodno celokupnost in položaj v celotni strukturi našega narodnega gospodarstva.

Komu je strokovno nadaljevalna šola namenjena?

Nadaljevalno šolo smatramo kot važen del celokupnega našega narodnega šolstva, ki je danes šele v povojih in je njegova naloga, da nudi narodu in njegovim najvažnejšim produktivnim stanovom t. j. kmetijskemu, obrtno-trgovskemu in industrijsko-delavskemu ono osnovno izobrazbo in vzgojo, ki je pogoj za napredek celotnega stanu, da s tem gospodarsko in kulturno dviga celoten narod.

Narodna šola polaga temelje splošni narodni izobrazbi in kulturi, a strokovno-nadaljevalna jo dopolnjuje v strokovni smeri. Obe šoli sta narodu potrebni, obe skupaj šele tvorita ono pravo ljudsko vzgajališče, katero potrebuje narod za dviganje duhovne in materialne kulture najširših slojev.

Strokovno-nadaljevalna šola je torej namenjena celotnemu naraščaju v strokah in ne samo poedinim njenim kategorijam. Ako hočemo, da bo dosegla svoj smoter, je potrebno, da je nadaljevalna šola mladini vseh strok istotako pristopna kot narodna šola. Služiti mora posebno oni mladini, ki nima ne prilike in ne možnosti, da obiskuje kako višjo ali specialno strokovno šolo.

Kdo naj poučuje na strokovno-nadaljevalnih šolah?

Ta široka zamisel strokovno-nadaljevalne šole je izvedljiva le takrat, ako se, kakor doslej, nasloni na narodno šolo.

Z ozirom na upravo pa mora ostati popolnoma samostojna, toda njeni lokali, šolski okoliš in učiteljstvo naj bodo isti na obeh šolah.

Edino na ta način je mogoče rešiti problem organizacije obih strokovno nadaljevalnih šol, kakor specialnih strokovnih šol in jih je na ta način mogoče v finančnem pogledu organizirati v večjem stilu. Vsak drug način bi bil diletanški in nepopoln. Dana mora biti možnost, da se ustanovi nadaljevalna šola v vsakem kraju, kjer je dovoljno število vajencev.

Pri ugotovitvi tega nas ne vodijo nikaki tesni vidiki in sebični oziri in interesi. Pred očmi nam je le celokupno nadaljevalno šolstvo (kmetijsko nadaljevalno, obrtno, trgovsko, gospodinjstvo in industrijsko delavsko) in ne postojajo druge stvarne in resne koncepcije. Dobro so nam znane naloge strokovnjaka in naloge učitelja, kje pričnejo prve in kje končajo druge. Poznamo ustroj strokovno-nadaljevalnih šol pri nas in v inozemstvu, vemo, kaj zahtevajo od učitelja in zavedamo se, kateri so pogoji za njeno uspešno delo in razvoj. V polni meri se tudi zavedamo, da zahteva delo v splošni nadaljevalni šoli poleg splošne pedagoške tudi še posebno kvalifikacijo, katere danes ne nudi nobena šolska izobrazba in ki jo je treba doseči s posebno usposobljenostjo.

Vzgojna naloga strokovno-nadaljevalne šole.

Pogrešno je smatrati, da je edini cilj in edina naloga strokovno-nadaljevalne šole v tem, da nudi mladini neko odrejeno količino strokovnega znanja iz posameznih predmetov te šole.

Gospodarsko dviganje in napredek stroke in stanu je rezultat raznih sil in stremljenj, a strokovna izobrazba predstavlja samo eno komponento v celotnem sistemu.

Medsebojna odvisnost in pogojnost materialnega in duhovnega življenja gospodarskega in kulturnega napredka nam morata biti vedno pred očmi. Brez duhovne, etične kulture in brez gotovih moralnih vrlin, ki so bistvo značaja za stan, brez močne kolektivne zavesti, na kateri je zgrajena vsa družabna samopomoč, (ki ne pride sama po sebi, ampak jo je treba vzgajati in negovati), brez zavesti do občestvenih dolžnosti se nobeden stan ne more gospodarsko in strokovno dvigniti na ono višino in do ene važnosti, do katere mora stremeti v svojem interesu in v interesu naroda in države. Brez te zavesti bi vsak stan v kratkem postal dinar. Poznati mora teškoče in svrhu svojega stanu, da more zavestno usmeriti svoje delo v njegovo korist, vsak poedinec se mora zavedati solidarnosti z njim in biti soodgovoren za njegov napredek.

Tudi potem, ko je mladina zapustila nadaljevalno šolo, je potrebno, da skrbimo za

njen dobrobit. Nadaljevalne šole morajo postati središče celotnega duhovnega življenja in strokovnega izobraževanja doraslega naraščaja v dotičnem kraju.

Pri pouku ne zadošča, da se učitelj zadovolji samo s predavanji iz učnega gradiva, potrebno je tudi, da celoten pouk vodi vajenca k aktivnosti, inicijativnosti, samostojnemu delovanju in samostojni nadaljnji izobrazbi. Brez zgoraj navedenega ostane vse šolsko znanje in delo neplodno.

Tak pouk pa zahteva največje metodične spretnosti. Učenci nadaljevalnih šol so zelo različni glede predizobrazbe, duševne zrelosti in nadarjenosti. Potrebna so psihološka izkustva, velika potrpežljivost in izredna spretnost v izboru in obdelavi učnega gradiva, da se zbere le ono, kar je za vsakokratne okoliščine najvažnejše in da se učno gradivo obdelava čim nazorneje. Na ta način pa more poučevati obrtniški naraščaj samo oni, ki je dosegel pri pouku mladine v narodni šoli potrebno prakso in ki dobro pozna učno gradivo.

To izkustvo je znano povsod pri nas in v inozemstvu. Učitelji-strokovnjaki so dosegli večji ali manjši neuspeh. Potrebno je nadaljevati tam, kjer je narodna šola končala in poseči dostikrat nazaj v gradivo narodne šole.

V Ljubljani so od 1850. leta do 1890. poučevali n. pr. obrtno nadaljevalne šole profesorji realke. Praksa je pokazala, da uspevajo nadaljevalne šole le ob tesnem naslonu na narodno šolstvo in učiteljstvo teh šol.

Učiteljstvo nadaljevalnih šol.

Z ozirom na specialno nalogo nadaljevalne šole je potrebno izobrazbo učiteljstva narodne šole izpopolniti v treh smereh: v strokovnem, sociološko praktičnem in pedagoško didaktičnem pravcu.

Strokovna izobrazba mora obsegati vse strokovne predmete, ki se poučujejo v nadaljevalni šoli. Sociološko praktična naj vsebuje narodno gospodarstvo s posebnim oziranjem na obrtno, industrijsko in kmetijsko proizvodnjo, praktično naravoslovje (sociologija) s posebnim oziranjem na socialne in gospodarske probleme srednjega stanu, zadržarstvo, socialno politiko in državoznanstvo. Pedagoško didaktična naobrazba mora seznaniti učiteljstvo z učnim gradivom nadaljevalne šole, potrebno je, da jim da smernice za njeno poučevanje in navodila za vzgojno delo v nadaljevalni šoli in izven nje med obrtniškim naraščajem. Naloga sociološko praktične naobrazbe je, da nudi učiteljstvu vpogled v celokupni problem našega kmetijstva, trgovine obrtništva, v njihove prilike, njihov gospodarski položaj in temelje njihovega napredka.

Za izobrazbo v tem zmislu je potrebno, da se stalno prirejajo daljši tečaji in da se ustanovljajo v to svrhu posebni zavodi v mestih s univerzami. V teh zavodih bi se ne vršili samo redni tečaji, ampak bi v njih služali tudi stanovalci, tu bi se učiteljstvo sestajalo vsako leto na konferenca in v njih bi imelo središče pri celotnem delu, za napredek nadaljevalnih šol. Ti tečaji za izobrazbo učiteljstva naj bi trajali vsaj eno leto. Od tega časa bi se posvetilo ¼ strokovni naobrazbi in ¾ narodno gospodarsko-sociološki ter pedagoško didaktični.

Potreba naslona nadaljevalnega šolstva na narodno šolo in učiteljstvo.

V prednjem smo pojasnili načelno stališče z ozirom na bodoči ustroj nadaljevalnega šolstva, oziraje se edino na interes tega šolstva.

Razumljivo je, da rodi odpor stremljenje gotovih krogov, da bi se podelila glavna beseda pri tem šolstvu drugemu učiteljstvu, bodisi strokovnemu, srednješolskemu ali meščansko šolskemu in bi se učiteljstvu narodnih šol priznala samo vzporedna vloga ter bi se izročilo poučevanje na nadaljev. šolah učiteljstvu narodne šole samo tam, kjer ni drugega učiteljstva na razpolago. Upravičeni smo odkloniti tako vlogo kot ponižujočo in stvari škodljivo. Prepričani smo, da je le učiteljstvo narodnih šol z izpopolnitvijo svoje izobrazbe najbolj pozvano in najbolj usposobljeno za vodstvo in poučevanje v nadaljevalnih šolah. Omalovaževanje tega dejstva bi vodilo do nezdravega eksperimentiranja, ki bi stvari samo škodilo. To bi bila tudi očitna krivica nasproti stanu narodnega učiteljstva.

Učiteljstvo narodnih šol se je zavzelo za to šolstvo in tisti dobi, ko se ostalo učiteljstvo

zanj ni brigalo, dvignilo ga je kljub najnepovoljnijem pogojem na lepo višino, poučevalo je mnogo let brezplačno in pozneje za najskromnejše plačilo, ki mu je bilo čisto neredno izplačano, žrtvovalo je sorazmerno ogromne vsote za svojo izobrazbo in za obiskovanje tečajev, ker je moralo plačati supleta za čas svoje odsotnosti.

Organizacija obrtno nadaljevalnih šol

(Dosedanje stanje in spremembe po projektu nove uredbe.)

Pregled na statistične priloge nam kaže, da je padlo po letu 1930. v Dravski banovini število vajencev za okroglo tretino. V letih 1930. do 1934. so dosegli vajeniško dobo šibki, med vojno rojeni starostni letniki. Padec vajencev v teh letih je vsled tega prehodnega značaja. Pri reorganizaciji obrtnega šolstva moramo s tem računati in smatrati povprečje stanja šolstva v letih 1928./29., 1929./30. in 1930./31. za dosedaj doseženo normalo.

Na drugi strani moramo računati s tem, da je ostajalo še v teh normalnih letih okrog 35% vseh vajencev brez šolskega pouka. Svrha reorganizacije strokovno nadaljevalnega pouka ne more biti v tem, da bi se to število še povečalo, temveč mora biti v tem, da se pripeljejo vsi vajenci v šolo, kakor predpisuje to novi zakon.

Povprečno je prišlo na naših strokovno nadaljevalnih šolah na en razred I. 1930./31. okrog 24 učencev in 1,6 učiteljev. Zadnja leta pa je padlo število vajencev na en razred na 20. Ta številka je pri ogromni večini šol enakomerna. Ze to kaže, da odgovarja pedagoški potrebi za to vrsto šol. Vseh razredov strokovno nadaljevalnih šol je bilo pri nas leta 1930./31. 304.

Povsod, kjer se določi, kdaj je treba ustanoviti poseben razred, je treba določiti zato število 20, največ 25, ne pa večje številke. Novi obrtni zakon predpisuje, da mora obiskovati šolo vsak vajenec. Zakon predvideva, da morajo biti popolne strokovno nadaljevalne šole tam, kjer je v šolskem okolišu najmanj 50 vajencev. Tam, kjer je 25—50 vajencev, morajo obstojati strokovni tečaji. Tam pa, kjer je manj kot 25 vajencev, morajo obiskovati vajenci višjo narodno šolo.

Nova uredba naj bi dala tem važnim zakonskim predpisom določeno vsebino.

Predloženi osnutek uredbe gre mimo te najvažnejše naloge. To je njegova najtežja napaka.

Uredba odreja, da morajo biti strokovne šole trirazredne in da jih organizirajo občine v krajih, kjer je v šolskem okolišu nad 50 vajencev. S tem bo ukinjenih v Dravski banovini okrog 50, to je polovico sedaj obstoječih strokovnih šol s 86 razredi in 1400 učenci, v katerih se sedaj redno poučuje, četudi samo v dveh ali enem razredu. Kakšno nadomestilo dobimo zato? Uredba predpisuje, da se bodo organizirali v takih krajih z 25—50 vajenci vsaka tri leta po 6 mesecev tečaji, v katerih naj bi se poučevali predmeti splošne naobrazbe. Ti tečaji bi trajali tekom 6 mesecev po 8 ur na teden.

O načinu, kako naj obiskujejo vajenci višje narodne šole, — kar bi bilo edino, kar bi morala nova organizacija šolskega pouka obrtnim vajencem v Dravski banovini na novo dati, ne pove uredba ničesar.

Vzdrževanje strokovno nadaljevalnih šol

S 15 do 20 milijoni dinarjev bi se dalo organizirati v naši državi dobro strokovno nadaljevalno šolstvo. Ta svota ni tako velika, da bi se je ne dalo tako osigurati, da bi bilo naše strokovno nadaljevalno šolstvo oproščeno od slučajnih podpor. Ako je zakon odredil, da so glavni vzdrževalci občine, subsidiarni vzdrževalci pa banovine in ministrstvo trgovine in industrije, bi morala uredba računati s tem, da občine v nobenem slučaju niso v stanu tega šolstva v celoti vzdrževati in bi moralo že odrediti na kak način in v kak višini naj se dodeljujejo subsidiarne podpore. Zato bi morala računati uredba s subvencijami višjih upravnih enot kot s pravilom. Treba bi bilo v uredbi določiti, kakšen znesek naj prispevajo za šole banovine in država. Poudarjamo, da predvideva zakon kot subsidiarnega podpornika tudi državo, med tem ko osnutek uredbe to dolžnost omejuje.

Vse to bo imelo za posledico, da bodo odvisne strokovno nadaljevalne šole dalje od milodarov, kar je za šolstvo, ki ga predpisuje zakon kot obligatorično, popolnoma nelegitimno. Ponižujoče je za to šolstvo in za upravni strokovno nadaljevalnih šol, da morajo prositi povsod za prispevke in da ne vedo nikoli za gotovo, ali bodo mogli svojo šolo bodoče leto vzdržati ali ne. V tem oziru uredba ničesar ne spreminja. Stvar s tem ne postaja rešena, če se nalaga v teoriji glavno breme na občino, tudi če se v naprej ve, da so

Končno pripominjamo, da se edino učiteljstvo narodnih šol tudi še danes bavi programatsko s problemi tega šolstva, in je v resnici krivično, da bi bilo odrinjeno in zamenjano z drugimi danes, ko se temu šolstvu odpira lepša bodočnost. Od pravilne rešitve tega vprašanja je odvisen tudi razvoj in razmah v bodočnosti tega šolstva.

Gotovo je, da je radi velike raztresenosti vajencev nadaljevalno šolstvo za vajence težko tako organizirati, da bi obseglo šolanje vse vajence, kakor to zakon predpisuje. Ne-rešljiva pa ta naloga ni. Zlasti, če se zavedamo, da so tu tudi skromni uspehi boljši, kakor nič. Ze s tem je veliko pridobljenega, če ostaja vajenec tekom učne dobe v vezi s šolo, če obnavlja tam svoje prej pridobljeno osnovno znanje v čitanju in računanju. Ne bo nemogoče vpeljati v zadnje razrede višjih narodnih šol poleg čitanja in računanja vsaj še nekaj korespondence in najenostavnejšega knjigovodstva. Ako bi se odredilo, da morajo obrtni vajenci te predmete obiskovati, bi bilo mnogo doseženega. Vse to pa spada v uredbo o strokovno nadaljevalnih šolah in v učni načrt višje narodne šole. Ta uredba mora tudi določiti, koliko ur med tednom in katere predmete morajo vajenci v narodnih šolah obiskovati. Dokler se uredbe ne da tako izpopolniti, je bolje, da sploh ne izide, ker njena svrha pač ne more biti, da bi poslabševala obstoječe stanje. Po našem mnenju bi moral biti odnos med strokovno nadaljevalnimi šolami, tečajji in narodnimi šolami naslednji:

V krajih z nad 50 učenci obiskujejo učenci vsa tri leta posebne strokovno nadaljevalne šole.

Za kraje s pod 25 vajenci je treba v uredbi določiti, koliko ur na teden in katere predmete imajo posecati vajenci med rednim poukom na višjih narodnih šolah, bodisi kot poseben oddelek v poedinih razredih teh šol, bodisi udeležujoč se splošnega pouka.

Za kraje s 25—50 učenci je treba določiti, da se morajo predavati za nje na narodnih šolah zgoraj navedeni predmeti v za nje posebej določenih oddelkih. V kolikor bi poučevalo učiteljstvo te predmete v naturah, ga je treba za ta pouk seveda tudi posebej odškodovati po tarifi, ki velja za pouk na strokovno nadaljevalnih šolah. V periodičnih tečajih bi se izpopolnil učni program lahko le še s predmeti, ki so s stroko vajenca v ožji zvezi (na primer: strokovna kalkulacija, nauk o materialu, orodju, strojih).

Ako se naše strokovno nadaljevalno šolstvo ne bi reorganiziralo paralelno v ozki zvezi z reorganizacijo narodnega šolstva, nam bo prinesla reorganizacija tega šolstva vsaj na našem področju občutno nazadovanje.

Mnogo določb uredbe kaže tudi sicer, da se njeni redaktorji ne zavedajo dovolj, da je mogoče rešiti velike težave z organizacijo strokovno nadaljevalnih šol samo v ozki zvezi z organizacijo narodnega šolstva. Samo v tej zvezi moremo dobiti strokovno nadaljevalno šolstvo, ki bo obseglo res vse vajence. Trgati brez potrebe to organsko zvezo, se pravi postavljati si brez potrebe nove težave.

finančne razmere mnogih občin take, da tega bremena same ne morejo nositi.

Posledica sedanjega načina finansiranja je, da je dotirano naše šolstvo zelo neenakomerno. Medtem ko imamo šole, ki stoji finančno zadovoljivo, imamo na drugi strani šolske uprave, ki plačujejo učiteljstvo po 5 do 7 Din na uro, a dolgujejo učiteljstvu čisto še ta honorar. Je znak velikega idealizma, da imamo strokovno nadaljevalne šole, ki tudi pod takimi pogoji še obstojajo. Mnogo drugih pa je, ki so bile zadnja leta radi takih in sličnih težav ustavljene. V oči pada velika postavka, ki jo dobiva strokovno nadaljevalno šolstvo na šolah v Dravski banovini od šolarine. Za šolarino bi bila edina v zakonu utemeljena podlaga v tem, da so dolžni prispevati po zakonu učni gospodarji za učila. Če so naše informacije točne, pa pri nas šolarine v pretežni večini slučajev ne plačujejo učni gospodarji, temveč vajenci sami. Ni pomiselka, da bi plačevali tako šolarino starši premožnih vajencev, ako plačuje mojster tekom treh let za vajenca hrano in stanovanje, kakor je bilo to v dobrih starih časih običajno.

Danes pa eca 40% vajencev v Dravski banovini ne dobiva te od nekdanj običajne odškodnine za svoje delo. To donaja učnim gospodarjem po mestih gotovo nad 10 milijonov dinarjev izrednega dobička, katerega njih tovariši na deželi niso deležni.

Kjer je stanje tako in kjer so vrh tega vajenci še otroci revnih staršev, bi se smeli pritegovati h pokrivanju stroškov za strokovno nadaljevalno šole preko solarine pač moštri, ne pa starši vajencev. Uredba pa opro-

šča mojstre tozadevno še tistih dolžnosti, katere jim zakon nalaga. Iz vseh teh razlogov z uredbo tudi v pogledu načina, kako se osiguravajo materialna sredstva strokovnega šolstva, ne moremo biti zadovoljni.

Le ena je resnica...

Le ena je resnica, in ta je, da prebivamo Jugoslovani že nad 1300 let ob krških obalah sinjega Jadrana, da slavna naša povestnica baš tam naokoli zaznamuje najsilnejša dela naših prednikov in da se je slovensko bogoslužje tam najkrčeviteje držalo in obdržalo do današnjih dni.

Kaj pa trdijo naši nasprotniki? Neuki državljani zapadnih naših sosedov je trdno prepričan, da se godi njegovi materi domovini krivica in da tisoči njegovih bratov in sestra ječi pod krutim tujim jarmom vzdolž vzhodne obale Jadrana. In to ni le mišljenje preprostega človeka tam onstran, enako mislijo zavedno ali nezavedno tudi inteligenčni sloji, saj jim tucati družtev pod krinko narodne obrane dan za dnem dopovedujejo, da je Dalmacija njihova zemlja in da je Jadran njihovo morje. Baš najnovejša izdaja njihovega turističnega društva nam je to ponovni dokaz.

In kolikšna je naša protitež na tehtnici onih ogabnih laži? Skoro ne dovolj močna, da bi prinesla ravnovesje.

Najučinkovitejša protitež bo naša narodna zavest. Ob njej se bodo razbili vsi zahrbtni in nečedni poizkusi nevoščljivcev in lakomnikov, utihnila bodo natočevanja gostobesednikov in zrušila se bo trhla stavba njihovih bleščatih laži ob naši narodni zavesti! Ali pa je narodna zavest pri nas že dovolj razvita, da bi mogla računati na tolikšno zmago? Ali si je sleherni jugoslovanski državljani svest svojih narodnih pravic, pa tudi dolžnosti?

V vsaki duši tli iskrica narodne zavesti. Rodila se je s človekom, dete jo je srkalo iz materinih prsi, mladeniču in možu, dekletu in ženi pa zbudimo spet to zavest, priključimo jo na beli dan in gojimo jo potem skrbno kot najobčutljivejšo in najzlahnejšo cvetko, da se razbodoji do neslušenih veličin.

Dopovejmo našemu človeku, da je svobodni sin svobodne Jugoslavije, ki se ji tretjina njenih obširnih meja namaka v biserne vale azurnega Jadrana. Nanj usmerimo vse njegovo mišljenje, saj baš morje je naša narodna in državna bodočnost.

Pomorska država smo, pa le premalo se tega zavedamo, pa le premalo to cenimo. To prednost spoznavajo in občutijo naši sosedi bolj od nas samih. Menda se ne bomo šele po njih učili ceniti lastnih dobrin?

Proti številnim narodno-obrambnim pomorskim društvom drugih narodov imamo Jugoslovani le svojo »Jadransko stražo«. Pred dvajsetimi leti sta jo rodila ljubezen do našega morja in življenjska nujnost narodnega in državnega našega obstoja. Naše dete je to in zato vredno vse ljubezni, saj tudi ono samo propoveduje ljubezen do rodnega morja in njegovih skalnih čeri in njegovih ljubkih otočkov in njegove razorane obale od Bojane do Rečine. Pa še višje gori do Soče sega naš življenjski in objema naš Jadran našo zemljo.

Baš Slovenci smo izgubili svojo jadransko obalo, in zato bi nam moral postati Jadran simbol sreče in svobode in vsi bi morali pod prapor »Jadranske straže«, pod buzdovan kraljeviča Marka.

Po vsej širini državi je razpredla »Jadransko stražo« svoje čudotvorne niti, ni ga večjega kraja, ki bi mu bila neznan, ni inteligenta, ki bi mu bila tuja. Nad sto tisoč članov šteje naša pomorska narodno-obrambna organizacija, okoli šest sto krajevnih odborov in poverjeništev vsebuje. Pa kaj je to proti 14 milijonom prebivalstva!

Leto za letom izdaja krasno revijo pod imenom »Jadranska straža«, njeni lični žepni koledarčki so iskani, zelo priljubljen je koledar »Naš mornar«, svojevrstne so ostale številne publikacije. Da omenim le divno delo univ. prof. dr. Grge Novaka »Naše more«, ki je izšlo že v drugi nakladi. Ta knjiga pač ne bi smela manjkati v knjižnici nobenega inteligenta kot tudi v nikakoli javni knjižnici.

Sezi po vsem tem, listaj, citaj, da se prepričaš o ogromnem delu organizacije za naše morje in pomorstvo na kulturnem in gospodarskem polju! Ze samo to bo uverilo o namenu in pomenu pomorsko-obrambne organizacije, o njeni umetnosti, vrednosti in potrebi, kogar česti dogodki krute vsakdanjosti še niso dovedli do teh misli.

V naši banovini ostojava v Ljubljani in Mariboru oblastna odbora »Jadranske straže«. Vsa izmed njiju imata več podrejenih mestnih odborov in poverjeništev. Vse pa družijo centrala v primorskem Splitu. Organizacijo vodi bivši primorski ban zaslužni dr. Ivo Tartalja, ljubljanskemu oblastnemu odboru predseduje pomočnik bana dr. Otmar Pirkmajer, mariborskemu obl. odboru načeljuje dr. Fran Lipold, skupne posle obeh slovenskih obl. odborov pa rešuje banovinska eksekutiva JS v Ljubljani pod predsedstvom g. dr. Pirkmajer.

Posebna pozornost se posveča mladini, ki je organizirana v Podmladku Jadranske straže že po vsej državi, najmočnejši pa je Podmladek JS v dravski banovini. Nad 65.000 mladih stražarjev in stražaric se v več kot 700 solah navdušuje za naš Jadran.

Pa tudi banovinska eksekutiva JS skrbi za svoj naraščaj. Ustanovila je poseben socialni sklad, ki naj omogoči mladini obisk morja in daljše bivanje ob njem. Zgraditi hoče svoji mladini dom ob Jadranu in že letos pojdejo Podmladkarji in Podmladkarice za nekaj tednov na morje. V socialni fond se zbirajo dohodki prireditelj, prostovoljni prispevki in dobiček od izdaj JS. Oblastni odbor JS v Ljubljani je izdal krasne razglednice Nj. Vel. kralja in prestolonaslednika Petra, pokrovitelja JS, izdal je umetniško izdelane koleke po 25 in 50 p ter po 5 Din. Mladina, ki to razpečava, dela za svoj dom ob morju.

Da se velika misel JS med narodom še bolj utrdi, priredi Obl. odbor JS v Ljubljani v dnevi od 28. aprila do 6. maja v svojem področju »Jadranski teden«. Proslavile ga bodo tudi vse šole v banovini. Obširen je program jadranskega tedna v Ljubljani. Akademija vseh ljubljanskih srednjih, strokovnih in meščanskih šol, javna tombola, predstava v operi, predavanje pomorskih filmov, vsak dan radijsko predavanje o našem morju in pomorstvu, zabavni večer in k sklepu velika matineja vseh gospodarskih krogov za poživljenje vprašanja zveze Slovenije z morjem. Ves čisti dohodek gre v socialni sklad.

Tudi v jadranskem tednu bomo kot vedno na svojem mestu.

Kdo je v prednji vrsti pa delu za nacionalni pokret med našim narodom, na čigavih ramah sloni levji del tega sladkega bremena in po kom se narod dviga ali pada?

Učitelj je to! Narodni učitelj. On je tudi spoznal veliki pomen Jadranske straže ter se je oklenil z vso verno. Vanj tudi stavlja organizacija največje nade. In učitelstvo tudi JS ne bo razočaralo.

Ne zametujmo onega s čimer nas je do brotna Usoda razkošno obdarila in za kar naš zavidajo milijoni sosedov! Učimo se od večeraj, delajmo danes in mislimo na jutri ter čuvajmo naše morje!

Redukcija draginjskih doklad poročenim uradnicam

Primerjava		uradnikom VII. skupine:	
o znižanju osebnih drag. doklad por. aktivnih uradnic po uredbi z dne 11. aprila 1934.		I. dr. razr. 3810.—	581.25 15.2
		II. " " 3310.—	393.75 11.9
		III. " " 3310.—	318.75 10.2
Državna uradnica IX. skupine omožena z: uradnikom III./1. skupine:		uradnikom VIII. skupine:	
sta imela skupnih dohodkov v:	po uredbi se jima znižajo prejemki za:	znižanje %	
I. dr. razr. 7320.—	775.—	10.5	I. dr. razr. 3555.— 581.25 16.3
II. " " 6720.—	525.—	7.8	II. " " 3255.— 393.75 12.1
III. " " 6660.—	425.—	6.3	III. " " 2855.— 318.75 11.1
uradnikom III./2. skupine:		uradnikom IX. skupine:	
I. dr. razr. 6770.—	775.—	11.4	I. dr. razr. 3300.— 581.25 17.6
II. " " 6270.—	525.—	8.3	II. " " 2800.— 393.75 14.0
III. " " 6070.—	425.—	7.0	III. " " 2600.— 318.75 12.2
uradnikom IV./1. skupine:		uradnikom X. skupine:	
I. dr. razr. 5820.—	775.—	13.3	I. dr. razr. 3100.— 387.50 12.5
II. " " 5320.—	525.—	9.8	II. " " 2600.— 262.50 10.0
III. " " 5120.—	425.—	8.3	III. " " 2400.— 212.50 8.8
uradnikom IV./2. skupine:		uradnikom pripravnikom po § 23./1.:	
I. dr. razr. 4920.—	775.—	15.77	I. dr. razr. 3165.— 387.50 12.2
II. " " 4420.—	525.—	11.8	II. " " 2675.— 262.50 9.8
III. " " 4220.—	425.—	10.0	III. " " 2475.— 212.50 8.6
uradnikom V. skupine:		uradnikom pripravnikom po § 23./2.:	
I. dr. razr. 4550.—	775.—	17.0	I. dr. razr. 2970.— 387.50 13.0
II. " " 4050.—	525.—	13.0	II. " " 2470.— 157.50 6.3
III. " " 3850.—	425.—	11.0	III. " " 2270.— 127.50 5.6
uradnikom VI. skupine:		uradnikom pripravnikom po § 23./3.:	
I. dr. razr. 4150.—	775.—	18.6	I. dr. razr. 2855.— 387.50 13.5
II. " " 3650.—	525.—	14.3	II. " " 2355.— 157.50 6.7
III. " " 3450.—	425.—	12.2	III. " " 2205.— 127.50 5.8

Splošne vesti

JADRANSKI TEDEN

Nikjer v državi se ni organizacija Jadranske straže toliko razširila kot v dravski banovini, ki se v polni meri zaveda pomena morja in trg. zveze z njim ter zato širi zanimanje za svoj pokret med vsemi sloji prebivalstva.

Da se bo pomorska zavest v našem narodu in osobito še v Sloveniji še bolj utrdila in ukoreninila, priredi Oblastni odbor JS v Ljubljani sporazumno z mariborskim Oblastnim odborom v dnevi od 28. aprila do 6. maja t. l. »Jadranski teden«. Sodelovalci bodo odrasli in mladina in bo to ponovno javna manifestacija za svoje morje in potrebno zvezo z njim.

V tem času naj bi se miselnost slehernega Slovenca koncentrirala na naše pomorske probleme.

V informaciji glede »jadranskega tedna« v Ljubljani navajamo sledeče:

28. aprila: akademija ljubljanskih Podmladkov v Unioinu z izbranim programom.

29. aprila: zjutraj budnica, dopoldne predavanje, v radiu, popoldan velika tombola na Kongresnem trgu.

30. aprila: 2urna radio-reportaža o morju od 20. do 22. Načelni nagovor dr. Pirkmajerja, predsednika O. O. JS, potpisno kramljanje s spremljevanjem reproducirane glasbe, solospjevov, kvarteta itd. Predstave v operi in v kinu. Prodaja kolekov JS po mestu. Izložbo v stilu belo-modrega tedna.

5. maja: velika družabna prireditev K. O. JS na Taboru, pevski zbor »Tabor« zapoje himno Jadranske straže. Delakova izvaja s svojo plesno skupino pomorske plese, šentjakovski oder daje odlomek iz Bučarjeve opere »Studentje smor«.

6. maja: veliko zborovanje na Kongresnem trgu o pomenu in uresničenju železniške

in avtomobilske zveze Slovenije z morjem. Priredita O. O. JS v Ljubljani in akcijski odbor za zvezo Slovenije z morjem. Govorili bodo gospodarstveniki.

Osobito opozarjamo tudi na materialni smoter tega tedna v prid socialnemu skladu JS dravske banovine za mladino, ki obstoji v tem, da se čimprej zgradi mladini ob morju prepotrebno okrevališče in da se tako vzgoji telesno in moralno zdrav in odporen naraščaj.

Prepričani smo, da bo naše učitelstvo s polnim razumevanjem in požrtvovalnim prizadevanjem pripomoglo s svojim sodelovanjem do čim večje manifestacije za naš Jadran ter s tem za čimprejšnjo uresničenje teženj.

Čuvajmo naše morje!

O STROK.-NADALJEVALNEM ŠOLSTVU. POSEBNA BROŠURA

Te dni bo predložena gospodu ministru trgovine in industrije uredba o organizaciji pouka na strokovno nadaljevalnih solah.

Mislimo, da bomo storiili koristno delo, če predložimo baš ob tej priliki naši javnosti statistično gradivo o vajencih in strokovnem šolstvu v dravski banovini.

Strokovno šolstvo je v tej banovini gotovo najstarejše in najbolj razvito. Nova urejevanja tega vprašanja morajo imeti pred očmi vse, kar dobrega postojata, in morajo spreminjati le k boljšemu, v nobenem slučaju pa ne k slabšemu.

Poleg statističnega gradiva, ki ga je zbral z veliko ljubeznijo do stvari naš stari strokovni delavec na tem polju, gospod Josip Berdajs ob sodelovanju Delavske zbornice, obrtnih združenj in vodstev obrtnih šol, priobčujemo v knjižici k raznim aktualnim vprašanjem članke naših šolskih praktikov, ki so

dejanjih, »Mucij Levoroki« pa prizor iz stare rimske zgodovine. Knjižici je dodan tudi napjev »Me Sokoličice« igrici Smiljančev in Smiljančev.

V sedmi knjižici je »Dediščina«, drama v enem dejanju in pripovedni spisi: »Najlepši dnevi« — »Bodreževa Katarina« — »Kosirnikov Janezek« — »Pogreb Zakolarjeve gospodinje« — »Prošenje pri Treh farah«, pestre slike iz Bele Krajine. Kot dodatek je v tej knjižici: »Prešeren in njegova doba«. Prvotni spis iz l. 1905.

V osmi knjižici so zbrani pripovedni spisi: Fantje od fare — Materina smrt — Skrb — Bukve na Gorjancih in Stric Robas.

V deveti knjižici je zbral: Vesele zgodbe — Legende — Basni — Pravljice in pripovedke, v prosti in vezani besedi.

Za zaključek nam je nanizal pesnik v deseti knjižici pesmi: Vesele pol, pol žalostne — Pesmice o živalih — Pisano življenje iz našega kraja in Drobntne.

Oprema knjižic je vzorna in izbrana, zato smo prepričani, da se bodo Ganglovi zbrani spisi skoraj preselili iz »Učiteljske tiskarne« v mladinske knjižnice in k mladini po vseh naših, tudi najoddaljenejših krajih. Knjižice in pisatelj zaslužijo to priznanje.

Da pa bo to vsem mogoče, je poskrbela založnica z nizko ceno in prav ugodnimi plačilnimi pogoji, saj stane vsaka, v platno vezana knjiga le 42 Din. vsa zbirka pri takojšnjem plačilu pa samo 320 Din. Zbirko pa morejo ljubitelji lepe knjige naročiti tudi na 12 zaporednih mesečnih obrokov po 32 Din. V polusnje vezana zbirka stane 120 Din več, v celo usnje pa 180 Din več.

Solske in sokolske knjižnice, sezite po lepi in bogati zbirki svojega vzornika in ljubljence in oplenite z lepim čtivom srca naše dece!

Lojzetu Bercétu v spomin!

Božja narava se probuja in procvita, vse se veseli lepe pomladi, ki pa ne more več prebuditi tovariša Alojza Bercéta. Vzoren narodni prosvetitelj, vzoren mož in oče je legel le prerano v hladni grob. Na Vel. soboto, ko se vse pripravlja k vstajenju nebeškega stvarnika, je Lojze zapustil drage svoje, svoj stan, svoje prijatelje in le brzojavke so poročale širom banovine in tja v neodrešeno ozemlje žalostno in večini nepričakovano vest. Ob žalostnem klenkanju ljubljanskih zvonov so ga spremili na Vel. ponedeljek ob ogromni množini prijateljev in znancev in z vsemi vojaškimi častmi — bil je rez. pešad. kapetan I. kl. — k zadnjemu počitku. Po v srce segajočih molitvah so se poslovili od njega načelnik kmet. oddelka kralj. banske uprave, svetnik-ing. Zidanšek, sreski šolski nadzornik za Ljubljano-okolico, tov. Urbančič in podpredsednik konjiškega učiteljskega društva tov. J. Kržič, proslavljajoč ga kot marljivega in vestnega kulturnega in gospodarskega delavca in dobrega stanovskega tvariša.

Pokojni Lojze je bil rojen majnika 1896. v Dornbergu na Vipavskem v ugledni in narodni hiši, ki je dala poleg več bratov in sestra kar 3 učitelje, starejšega, šele pred 5 meseci umrlega Jožefa, mlajšega Rafaela in sedaj umrlega Lojzeta. Ta je dovršil goriško učiteljske pomladi 1915., tik pred vstopom Italije v svetovno vojno; pozvali so tako tudi njega in je prebil v njej 3 in pol leta, t. j. do razpada Avstrije. Vrnivši se v svojo, medtem že po Italiji zasledeno ožjo domovino, je nastopil učiteljsko službo v Zaloščah tik rojstne vasi, kjer je uspešno deloval le nekaj mesecev. V sled svoje narodne zavednosti — bil je že v solah in pri vsojakih goreč rodoljub — je prišel kaj kmalu pri takratni italijanski voja-

ški in politični upravi v nemilost. Odsel je spomladi 1919. leta preko meje in se takoj pridružil borcem za Koroško. V vojni zrahljano zdravje pa mu je onemogočilo izvrševanje težjih poslov, vsled česar mu je svobodna domovina nudila lažjo službo in ga poslala kot podporočnika za šefa železniške policije v Zidani most.

Ni pa našel v vojaški službi popolnega zadovoljstva, sledil je svojemu srcu in svojemu poklicu ter nastopil v nov. 1919. učiteljsko službo v Cadramu pri Konjicah. Vstopil je takoj v sokolske vrste in je bil društvu v Oplotnici najmarljivejši sodelavec in tajnik. Povsem se je posvetil šolj in vzgoji naroda, dasiravno je zadeval pri svojem delu na malo zavedne povojne elemente, kar pa je le podžigalo njegovo delavnost. V Cadramu si je tudi izbral za življenjsko družico tovarišico Katko Plevnikovo, ki mu je bila ob popolnem razumevanju zvesta pomočnica pri vsem njegovem delu.

Jesen leta 1922. je prevzel upraviteljsko mesto v Spitaliču pri Konjicah, kjer je deloval polnih 10 let. Kljub boleznim je posvetil v tej dobi vse svoje moči povzdigu šole ter splošnemu kulturnemu in gospodarskemu napredku svojega šolskega področja. Mnogo za slug si je pridobil pri vodstvu občinske uprave in živ. selekcijske zadruge. Ustanovil je s svojim bratom Tonetom sokolsko četo, ki se je prav lepo razvijala pod njegovim vodstvom. Bil je tudi dolga leta delaven odbornik in nazadnje predsednik najmlajšega učiteljskega društva. Uredil si je prav lepo šolski vrt. Sploh je bil vsestransko marljiv kot čebelca — saj je tudi bil vzoren čebelar v svojem okolju — in je prejel za svoja dela in zasluge nešteto pohvalnih priznanj.

Bolezen pa je bila močnejša od njegove volje, iskal si je zdravja po klinikah in bolnišcah, vendar zaman. V upanju, da si vendar-le

izboljša zdravje, je zaprosil k Sv. Jakobu ob Savi, kamor je prišel l. 1932. za šol. upravitelja. Tudi tu je z neverjetno energijo nadaljeval svoje plodonosno delo, toda usoda je hotela drugače. Kako težka je bila njegova ločitev od ljubljene soproge in treh sinčkov, ve le oni, ki ga je videl v poslednjem trpljenju v ljubljanski bolnici. Njegova prerana smrt pomeni najhujši udarec njegovi družini, ki je izgubila z njim ljubljeno in ljubečega »ateka«. Mladina je izgubila z njim pravičnega in dobrotnega voditelja in vzgojitelja, za njim iskreno žaluje njegovi stanovski tovariši in številni prijatelji, ki ga bodo ohranili v častnem spominu.

E. L. Gangl: Moja pot

Za Veliko noč smo dobili še pet novih knjig zbranih spisov za mladino. Naše knjižnice je obogatil E. Gangl skoraj hkrati z desetimi bogato opremljenimi knjigami, za kar je poskrbela na eni strani Učiteljska tiskarna, na drugi pa profesor Saša Santel, ki je vse knjižice bogato in prav izbrano ilustriral.

Lepo delo je dotiskano in roma v svet — v naše šolske in mladinske knjižnice in med našo šolsko in sokolsko mladino.

Težki so časi vendar smo prepričani, da bodo počastile svojega prijatelja — učitelja-pedagoga in sokolskega prvaka vse šole in sokolske edince s tem, da bodo uvrstile v svoje knjižnice svojega vzornika in ljubljence.

Ker smo o prvih petih knjigah že spregovorili, naj omenimo ravnokar izišle.

V šesti knjižici imamo zbrane gledališke igre. Za razne slavnostne prilike bo prav primerna »Naše gore listie«. Za razne sokolske prireditve pa: »Smiljančevci in Smiljančevci«. »Pravda zaradi jajca« je veseloigra v dveh